

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Академічна гімназія у Львові: організація, структура, діяльність (1849–1939)»

здобувачки ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 «Історія та археологія»

Коцюмбас Орести Романівни

1. Актуальність теми дисертації

У сучасній українській та зарубіжній історіографії немає наукових праць, які б висвітлювали історію Академічної гімназії у Львові. Тому й виникла потреба у комплексному її дослідженні. Актуальність дослідження пояснюється й тим, що висвітлення діяльності гімназії за часів Австро–Угорщини та міжвоєнної Польщі дає змогу з'ясувати чимало питань пов'язаних з розвитком освіти. Деякі елементи організації навчально–виховного процесу в гімназії можуть бути використані у сучасній українській середній школі.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертаційне дослідження виконане на кафедрі новітньої історії України імені Михайла Грушевського ЛНУ імені Івана Франка в межах наукових тем кафедри “Суспільно-політичні та національно-етнічні процеси на західноукраїнських землях (остання третина XVIII – XX ст.)” (номер державної реєстрації 0115U003557)

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. На основі широкої джерельної бази вперше в українській історіографії комплексно охарактеризовано організацію, структуру і діяльність Академічної гімназії у Львові упродовж 1849–1939 років.

Дисертантка комплексно дослідила і визначила, вплив правової бази Австро–Угорщини та міжвоєнної Польщі на середню освіту, простежила трансформаційні, локаційні і структурні зміни навчального закладу. Проаналізувала кількісний, національний та соціальний склад учнів гімназії. Охарактеризувала керівний та викладацький склад навчального закладу, вимоги до його освітнього і професійного рівня. Простежила особливості навчального процесу в гімназії, проаналізувавши навчальні плани, програми, структуру навчального року, процедуру вступних та випускних іспитів.

Дослідила основні засади виховного процесу з акцентом на релігійному та моральному вихованні молоді. Здобувачка обґрунтувала висновок згідно якого – Академічна гімназія у Львові була добре організованим осередком здобуття середньої освіти та формування національно свідомих, освічених українців.

Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать автору і є її науковим доробком.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Одержані результати є науково обґрунтованими і достовірними, оскільки повністю підтверджуються багатим джерельним матеріалом і сучасними методами досліджень. Наукові здобутки дисертаційного дослідження багаторазово апробовано у вигляді доповідей на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях та перевірено під час рецензування публікацій у фахових виданнях, в тому числі у наукових виданнях іноземних держав.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертації вперше в українській історичній науці:

виявлено, опрацьовано та введено в науковий обіг нові документальні джерела з історії Академічної гімназії у Львові;

проаналізовано засади функціонування гімназії в умовах правового законодавства Австро-Угорської монархії та міжвоєнної Польщі;

охарактеризовано структуру навчального закладу, його трансформацію з восьмирічної класичної гімназії у чотирьохрічну гімназію та дворічний ліцей після реформи 1932 р.;

досліджено навчально-виховний процес: охарактеризовано навчальні плани і програми, підручники, процедуру вступних і випускних іспитів тощо;

проаналізовано національний і соціальний стан учнів гімназії;

охарактеризовано керівний і викладацький склад гімназії;

набуло подальшого розвитку дослідження

виховних принципів, засад і морально-етичних норм поведінки учнів, що діяли в середніх освітніх закладах Галичини;

основних законодавчих засад функціонування системи середньої освіти у краї;

навчальних програм та методик проведення занять;

біографічних даних із життя і діяльності видатних галицьких педагогів.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

6.1. Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Коцюмбас О. Академічна гімназія у Львові: учнівський склад другої половини XIX–XX ст. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету (Гуманітарні науки)*. 2016. Вип. 14. С.40-47.

2. Коцюмбас О. Викладацький склад Академічної гімназії у Львові (друга половина XIX– початок XX ст.). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка . Серія: Історія*. 2017. Вип. 2. Ч.1. С.56–61.

3. Коцюмбас О. Виховний процес в Академічній гімназії Львова на початку XX ст. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*. 2018. Вип. 2. Ч.2 С. 104–109.

4. Коцюмбас О. Державна гімназія з українською мовою навчання у Львові (1920-1930-ті роки). *Вісник Львівського університету. Серія історична. Спецвипуск: до 75-річчя професора Костянтина Кондратюка*. 2019. С. 436–446.

5. Коцюмбас О. Академічна гімназія у Львові в контексті австрійського шкільного законодавства 1849-1909 рр. *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету*. 2020. Вип. 21. С. 305–316.

6. Кондратюк К., Коцюмбас О. Академічна гімназія у Львові: 1849–1914 роки. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність* / гол. ред. Ігор Соляр; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2020. Вип. 33. С. 50–68. особистий внесок дисертанта становить 50% (полягає у зборі та опрацюванні матеріалу, написанні тексту про окремі аспекти міжнародної діяльності гімназії).

6.2. Публікації у наукових періодичних виданнях інших держав:

7. Kotsiumbas O. Academic gymnasium in Lviv: structure, teaching staff and students in the second half of the nineteenth and early twentieth centuries. *European Science Journal*, 2017. No 12 (28). Part 3. S. 22 – 26.

8. Kotsiumbas O. Educational processes in the state gymnasium with Ukrainian language of study in Lviv (1920-1930). *Evropský filozofický a historický diskurz*. Praha. 2020. No. 6. S. 14–21.

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

1. Коцюмбас О. Необов'язкові дисципліни та міждисциплінарні зв'язки в освітній практиці Академічної гімназії у Львові на початку ХХ ст. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "VI Міжнародні гуманітарні читання"*. Київ, 2017. С. 81–84.

2. Коцюмбас О. Випускники Львівської академічної гімназії – учасники національно-визвольного руху 1930–1940 рр. V Міжнародній науковій конференції "Проблеми дослідження українського визвольного руху 1920–1950-х років (до 75-річчя створення Української повстанської армії)" (Львів, 5–6 жовтня 2017 р.).

3. Коцюмбас О. Львівська академічна гімназія під час Першої світової війни. *Гуманітарний корпус: збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії*. Вінниця: "Нілан-ЛТД". 2018. Вип. 17. С. 75–79.

4. Кондратюк К. К., Коцюмбас О. Р. Цісарсько-королівська академічна гімназія у Львові (1849–1914 рр.). XIV Українсько-польська наукова конференція "Львів: місто-суспільство-культура" (Львів, 24–25 травня 2018 р.)

5. Коцюмбас О. Національний та соціальний склад учнів академічної гімназії у Львові кінця ХІХ – початку ХХ ст. *Соціальна історія України та країн світу: матеріали XVII Міжнародної конференції студентів, аспірантів та молодих учених "Шевченківська весна — 2019: Історія"*. Київ, 2019. С. 192–195.

6. Коцюмбас О. Виховні процеси в Українській академічній гімназії Львова (20–30-ті роки ХХ ст.) *Гуманітарний корпус: збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії*. Вінниця: "Твори". 2020. Вип. 31. С.92–94.

7. Коцюмбас О. Гімнастика в навчальній практиці Академічної гімназії у Львові (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). *Українська тіловиховна традиція. Львів: Наукове товариство імені Шевченка. Комісія тіловиховання і спорту імені Івана Боберського. Центр незалежних історичних студій*, 2020. Вип.1. С.40–51.

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Отримані результати розширюють, доповнюють і поглиблюють сучасні наукові знання щодо діяльності, організації та структури Академічної гімназії. Вони можуть бути застосовані передусім в сучасній історичній науці, а також соціогуманітарних та педагогічних дослідженнях з вивчення історії освіти, організації навчально-виховного процесу у середній школі, а також використовуватися у лекційних курсах з новітньої історії України,

історії освіти, при підготовці узагальнювальних праць з історії та культури України, наукових студій, підручників, довідкової літератури, а також викладання спеціальних курсів з історії України, для студентів гуманітарних факультетів закладів вищої освіти України та курсу історії Львівської академічної гімназії для учнів Львівської академічної гімназії.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що нагромаджений фактичний матеріал, спосіб його узагальнення та систематизації, наведені приклади та висновки роботи дозволяють ґрунтовно вивчити історію Академічної гімназії у Львові у зазначений період. Вони можуть використовуватись викладачами-гуманітаріями вищих навчальних закладів, журналістами ЗМІ, а також вчителями Львівської академічної гімназії при національному університеті “Львівська політехніка”.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

Дисертацію заслухано та обговорено на фаховому семінарі кафедри новітньої історії України імені Михайла Грушевського історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 9 від 22 березня 2021 року). У ході обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було висунуто.

В цілому дисертаційна робота Коцюмбас Орести Романівни «Академічна гімназія у Львові: організація, структура, діяльність (1849–1939)» є завершеною науковою працею в межах поставлених завдань, у якій науково обґрунтовано авторський підхід до вивчення організаційних та структурних засад функціонування Академічної гімназії у Львові у визначених хронологічних рамках.

Основні результати пошуку та наукового дослідження відображені у 8 авторських статтях, з них 6 опубліковано у наукових фахових виданнях України та 2 – у закордонних періодичних виданнях (Польща, Чехія).

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167).

2. Дисертація відповідає спеціальності 032 «Історія та археологія» (галузь знань 03 «Гуманітарні науки»).

3. Наукові праці Коцюмбас О. Р. опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю відповідають п. 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

4. Дисертація «Академічна гімназія у Львові: організація, структура, діяльність (1849–1939)» Коцюмбас Орести Романівни рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

доктор історичних наук, доцент
доцент кафедри давньої історії України
та архівознавства

Заяць А. Є.

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри новітньої історії
України ім. М. Грушевського

Підкова І.З.

22 березня 2021 року

Підписи доц. Заяця А.Є. та доц. Підкови І. З. засвідчую.

Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка, доц.

Грабовецька О.С.